

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ηλία Μηνιάτη: “Περί φθόνου”
(Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σσ. 115-117)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Παραδείγματα ερωτήσεων ελεύθερης ανάπτυξης

1. Σε ποιους απευθύνεται ο συγγραφέας της διδαχής “περί φθόνου”;
2. Τι εννοεί ο σοφός με τη φράση: “τα μάτια οπού βλέπουσι καλύτερα είναι εκείνα των φθονερών διατί βλέπουσι και από μακράν, διατί βλέπουσι και τα μικρότερα πράγματα· διατί βλέπουσι και εκείνα οπού δεν είναι”;
3. Γιατί οι φθονεροί και ζηλότυποι άνθρωποι δεν βλέπουν ποτέ το καλό στους άλλους;
4. Τι επιδιώκει ο συγγραφέας παραθέτοντας τα λόγια του Αποστόλου Παύλου;
5. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι ο φθόνος οδηγεί τον άνθρωπο σε ολοκληρωτική καταστροφή. Πώς αποδεικνύει την άποψή του αυτή;
6. Γιατί ο φθόνος αποδεικνύεται καταστροφικός για τον άνθρωπο;
7. Πώς εννοεί τελικά ο συγγραφέας το φθόνο; Σχολιάστε τον ορισμό που δίνει στον επίλογό του.
8. Βασική προβληματική του συγγραφέα είναι η ηθική συμπεριφορά των ανθρώπων. Ποιες επιμέρους σκέψεις του θεμελιώνουν τη συγκεκριμένη προβληματική;
9. Καθορίστε το ύφος του συγγραφέα με βάση τη συλλογιστική του πορεία, την πυκνότητα του λόγου και τον τρόπο, με τον οποίο διατυπώνει τις ιδέες του.
10. Με ποιους τρόπους επιδιώκει να συναρπάσει ο ρήτορας τον ακροατή του; (αναφερθείτε συγκεκριμένα στις λέξεις, τα ρητορικά σχήματα, τις εικόνες και τις παραβολές που χρησιμοποιεί).
11. Μπορείτε να παραβάλετε μια δική σας (διαφορετική) άποψη στη θέση του Μηνιάτη ότι ο φθόνος οδηγεί τελικά τον άνθρωπο στην καταστροφή; (ο αντιρρητικός σας λόγος να μην υπερβαίνει τις 6-8 γραμμές).

12. Ο Μηνιάτης απέκτησε όσο ζούσε μεγάλη φήμη¹. Με βάση το συγκεκριμένο κείμενο, σε τι οφείλεται η φήμη αυτή του Μηνιάτη;
13. Γιατί πιστεύετε ότι ο Η. Μηνιάτης συνέβαλε ουσιαστικά στη διαμόρφωση της εκκλησιαστικής ρητορείας;²
14. Ποια προβλήματα του Γένους διαφαίνονται μέσα στο κήρυγμα του Μηνιάτη;
15. Χαρακτηριστικό των διδαχών του Η. Μηνιάτη είναι “η θερμότητα του λόγου (λεκτική θερμότητα) που αντανακλά και μια θερμότητα πίστης, πίστης θρησκευτικής μαζί και ηθικής”³. Πώς αποδεικνύεται αυτό μέσα από τη συγκεκριμένη διδαχή;
16. Πιστεύετε ότι σήμερα θα μπορούσε ο λόγος της διδαχής του Μηνιάτη να γοητεύσει; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

2.2. Παραδείγματα ερωτήσεων σύντομης απάντησης

1. Από ποιες ενδείξεις διαφαίνεται ότι το κείμενο αυτό ανήκει στην εκκλησιαστική ρητορική;
2. Ποιο παράδειγμα χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να δείξει ότι η κακία του φθονερού ανθρώπου αγγίζει ακόμα και τους ασκητές;
3. Πώς τεκμηριώνει ο συγγραφέας την άποψη ότι κανείς δεν είναι αναμάρτητος;
4. Για να υποστηρίξει την άποψη ότι ο Θεός μόνο είναι αναμάρτητος ο συγγραφέας αναφέρει:
 - α) μια θεολογική θέση και
 - β) ένα παράδειγμα.

Σχολιάστε τα δύο αυτά στοιχεία με σύντομο τρόπο.

5. Σε ποια σημεία του Ευαγγελίου στηρίζεται ο συγγραφέας για να αποδείξει ότι ο άνθρωπος που φθονεί θα καταστραφεί ολοκληρωτικά;

¹ Στο Ναύπλιο έτρεχαν να τον ακούσουν και οι Βενετσιάνοι· στην ιδιαίτερη πατρίδα του, καθώς μαρτυρεί ένας μεταγενέστερος “πολλοί των ιδιωτών απαγγέλουσιν εκ στήθους πολλά τεμάχια από τους λόγους του”. Άνθιμος Μαζαράκης, Η. Μηνιάτη, *Διδαχαί*, 2η έκδ., Βενετία, 1870, εισαγωγή σ. κα΄. Στην *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* του Λίνου Πολίτη, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, σ. 88.

² Για την απάντησή σας να χρησιμοποιήσετε τις απόψεις του Β. Τατάκη στο εισαγωγικό σημείωμα του βιβλίου σας, σ. 114.

³ Βλ. Α. Πολίτη, ο.α., σ. 89.

6. Γιατί ο φθόνος δεν ταιριάζει στο χριστιανό;
7. Από ποιες συγκεκριμένες ενότητες αποτελείται η διδαχή αυτή;
8. Συνοψίστε σε λίγες γραμμές τις θέσεις του συγγραφέα.
9. Ποιος είναι ο στόχος αυτής της διδαχής;
10. Διατυπώστε την κεντρική ιδέα της διδαχής του Μηνιάτη.
11. Ποια σημεία δείχνουν ότι το κείμενο ανήκει στην εποχή της τουρκοκρατίας;

2.3. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Σε ποια κατηγορία από θεματολογική άποψη ανήκει το κείμενο αυτό του Ηλία Μηνιάτη; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με στοιχεία από το κείμενο.
2. Γιατί ο άνθρωπος που κατακρίνει εύκολα τους άλλους δεν είναι άξιος να ονομάζεται χριστιανός κατά την άποψη του συγγραφέα; Συμφωνείτε μαζί του; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.
3. Ποιο είναι το θεματικό κέντρο του κειμένου και πώς το χρησιμοποιεί στη συνέχεια ο συγγραφέας για να στηρίξει τις απόψεις του;
4. Γιατί ο συγγραφέας πιστεύει ότι δεν πρέπει να αφήνουμε το φθόνο να ενεργεί καταστροφικά; Πώς κρίνετε αυτή την άποψη;

2.4. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Α. Βάλτε σε κύκλο το γράμμα της απάντησης που θεωρείτε σωστή:
Ο “φθόνος” κατά το συγγραφέα είναι:
α) Η παρατήρηση των ελαττωμάτων του άλλου.
β) Η κατάκριση και η συκοφαντία των άλλων.
γ) Η απόκρυψη των θετικών πλευρών του χαρακτήρα των άλλων.
Β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Αντίληψη της εποχής του Νεοελληνικού Διαφωτισμού υπήρξε το ότι η ηθική συμπεριφορά των ανθρώπων συνδέεται άμεσα με την προκοπή του γένους. Σχολιάστε αυτή την άποψη και συνδυάστε την με τη σημερινή πραγματικότητα. Πιστεύετε ότι αυτό ισχύει και σήμερα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
2. Ο φιλόσοφος του υπαρξισμού Jean Paul Sartre ισχυρίστηκε ότι “κόλαση για μας είναι οι άλλοι”. Στον αντίποδα αυτού ο χριστιανός υπαρξιστής P. Γκαρωντύ λέει ότι “κόλαση για μας είναι η απουσία των άλλων”. Μπορείτε να συνδέσετε τις απόψεις αυτές με τις ιδέες για το φθόνο που διατυπώνει ένας ιεροκήρυκας, όπως ο Η. Μηνιάτης;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Να συνθέσετε ένα δοκίμιο 300 περίπου λέξεων, όπου να περιγράφεται ο χαρακτήρας ενός φθονερού ανθρώπου.

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ολιγόλεπτη γραπτή δοκιμασία

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Ηλία Μηνιάτη: “Περί φθόνου”

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι ο φθόνος οδηγεί τον άνθρωπο στην καταστροφή. Πώς αποδεικνύει τη θέση του αυτή;

.....
.....
.....

Μονάδες 8

2. Ποιους εκφραστικούς τρόπους χρησιμοποιεί ο ρήτορας για να έχει θετική επίδραση στον ακροατή του (λέξεις, ρητορικά σχήματα, εικόνες, παραβολές); Να αναφέρετε συγκεκριμένα παραδείγματα από το κείμενο.

.....
.....
.....

Μονάδες 6

3. Διατυπώστε τη βασική ιδέα της διδασχής αυτής του Ηλία Μηνιάτη και καθορίστε τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί για να φτάσει στην τεκμηρίωσή της.

.....
.....
.....

Μονάδες 6